

նագրութիւն կը գտնեմ, շատ ուշադրութեամբ զննեցի մինչեւ այն տեղն ուր կը հասնի երկու շէնքերու աներակաց՝ որոնց պատերը նարտախտի ձեւով սեւ, ճերմակ ու կարմիր քարերէ նկարներով զարդարած են, եւ Պ. Մուրաեօն կուգէ Պանխանեաց պալատ կոչել :

(Մնացորդը յաջորդ անգամ.)

que part des inscriptions, je l'ai examiné avec beaucoup d'attention, jusqu'à l'endroit où il aboutit aux ruines de deux édifices dont les murs sont ornés de dessins en échiquier, en pierres noires, blanches et rouges, et que M. Mouravieff a voulu surnommer *palais des Pahlavouni*.

(La suite au prochain numéro.)

ԿԵՆՅԱՂՕԳՈՒՏ ԲԱՆՔ

ԳԻՒՂԱԿԱՆ ԱՆԳՈՐՐՈՒԹԻՒՆ.

Անամպ երկինք մը, մեծամեծ ծառեր, առանձնացեալ բնակութիւն մը, խաղաղ եւ ծանծաղ ջուր մը ուսկից արօտեն ետ դարձող հանդարտաբայ կովերը կանցնին, դեռահասակ գուար-

դալարարոյս բլրակներ, որոց ստորոտը զիւղ մը կը տեսնուի... Աստեք են ահա մեր պատկերին մէջ գտնուած սիրուն առարկաները :

Այս անդորրաւետ եւ զեղածիծաղ տեսարան-

Գիւղական անդորրութիւն.

քաղեմ հովիւ մը որ ծաղկախառն խոտերու մէջ նստած սրնգին անոյշ ձայնը քաղցրաշունչ հովին հետ կը խառնէ. քիչ մը հեռու՝ գեղջկական մամուապատ կամուրջ մը, հովանաւոր գեղեցկանիստ

ներու առջեւ կարծես քէ մարդուս միտքը կը նորոգուի, նորափետուր կը զարդարուի, երեսակայութիւնը կը վառի, հոգին կը զուարթանայ եւ բիւր սիրելի ու երջանիկ խորհուրդներ չորս դին կը բոցը-

տին... Ո՛վ որ այս երջանկութեան համն առեր է, կըհասկընայ ըսածնիս : Տերեւներուն մէջէն փչող անոյշգեփիւռը կըզգամք, քաղցրակարկաջառուակին զովութիւնը կ'առնումք, եւ լիաստին կովերուն բառաջը կ'ըլսեմք. այնպէս մեզի կերելայ թէ այն գիւղազբօս տեսարանին մէջ կըզտնուիմք՝ քաղաքացշփոթութիւններէն, ալեկոծութիւններէն, հոգերէն ու խարդախութիւններէն հեռի : Անկարելի է որ մէկն այս քաղցր տեսարանը վայելէ, վրան խորհրդածութիւններ ընէ եւ սրտին մէջ առանձնակեցութեան եւ հանդարտ ու խաղաղուէտ կենաց փափաք մը, բաղձանք մը չզգայ : Յայտնի է որ պատկերին մէջ իրօք հանդարտութիւն, անդորրութիւն չկայ. բայց մեր հոգւոյն վրայ ըրած տպաւորութեամբը մեծ հանդարտութիւն ու անդորրութիւն կըզգամք :

Եթէ լաւ մը դիտելու ըլլամք կըտեսնեմք որ մեզմէ դուրս եղած բաները մեզի հետ մեծ վերաբերութիւն ունին, եւ մեք բաւական ուշ չեմք դնել անոր : Կըտեսնես որ լիճը երբեմն գեղածուփ կըզուարթանայ, եւ երբեմն կըզայրանայ կըմթննայ՝ ըստ փոփոխման երկնից. յետոյ իր մառախուղովը երկինքը կըծածկէ, եւ կամ հեզասիւք հովով ամենափոքր ամպերն անգամ կըփչէ կըտանի :

Այսպէս ալ մարդս բոլոր զգացմունքները իր ջորս դին գտնուած արարածներուն կըհաղորդէ. եթէ տրտում է՝ զանոնք կըտրտմեցընէ. եթէ ուրախ՝ զանոնք կ'ուրախացընէ. եւ կամ ըսենք՝ եթէ ուրախ է, զանոնք ուրախ կըզտնէ, եւ եթէ տխրած՝ զանոնք տխուր կըզտնէ : Բայց որն ալ ըլլայ, ամէն բան իր յստակ կամ պղտոր սրտէն կըկախուի, այնպէս որ այն բանն որ մէկուն խաղաղ ու զուարճալի կերելայ, ուրիշի մը ձանձրութիւն կըպատճառէ : Անապատին մէջ ուր որ միայնակեաց ձգնաորը աստուածային քաղցր ազդեցութիւններ կ'ունենայ, եղեռնագործը սարսափ ու խղճի խայքեր միայն կ'իմանայ : Մեք մեր անձին մէջ ունիմք այն ձշմարիտ արեգակն որ գամէնքը կ'ըլուստորէ, եւ մեզի լուսաւոր կամ խաւարային աշխարհ մը կ'երեցընէ :

Պետք չէ ուրեմն այն արեգակը մոռնալ. մեր խղճմտանքը ստուերատուն ըսուած գործիքին կընմանի որուն մէջ աշխարհս կուգայ կըտպաւորի, եւ անոր եղած պատկերին իր ունեցած հանդարտութիւնը կամ շփոթութիւնը կազդէ :

Աստուծոյ գործքերը վայելելու համար այնպէս պէտք է վարուինք որ արժանի ըլլամք անոնց

գեղեցկութիւնը զգալու : Բնութեան մեծ տեսարանը սիրելու եւ զգացմամբ անոր հետ միանալու համար պէտք է պահած ըլլամք եթէ ոչ սրտերնուս սկըզբնական անարատութիւնը, գեթ բարւոյն ճանաչումը եւ այն աստուածային ազդումն որ մեզի զգալի բաներուն մէջ կըցուցընէ յայտնապէս գերագոյն հանձարմը, որ մեծամեծ ու զարմանալիօրէնքներով բոլոր տիեզերքը կըկառավարէ : Եւ նա՛ ինքն է Աստուած, արարիչ երկնի եւ երկրի, մեր յոյսն ու ապաւեն փրկութեան :

Թարգմանեաց ի գաղղիականէ

ՅՈՎ. ՀԱՆՆԷՍ ՏՐԴԱՏ, ՆԻԿՈՂՈՍ ՄԻՍԱԲԵԱՆՅ.

Աշակ. հայկազեան ազգային Վարժարանին Փարիզու :

ՈՒՐԲԱԹ.

Հոովմայեցիք շաբբուն իւրաքանչիւր օրը մէկ մոլորակաց նուիրած էին, ուրբաքն ալ Արուսեկին, որում օր Աստղկան կամ Վէներիս տիէս (Veneris dies) կըսէին. եւ նոյն անունը մինչեւ հիմա մնացած է Եւրոպացի ազգաց շատերուն մէջ թերեւ փոփոխութիւններով. օրինակի համար, Իտալացիք վէներտի (venerdi) կըսեն, Գաղղիացիք վանտրըտի (vendredi) : Մենք ուրբաք կըսեմք երբայեցւոց ըսպաք բառէն առնելով՝ որ շաբաք օրուան տօնին ընելու պատրաստութիւնը կընշանակէ : Ըստ այսմ նաեւ Յոյնք փարաւքեի (παρυσηνή) կըկոչեն, որ պատրաստութիւն ըսել է : Հիմա քրիստոնէից մէջ ուրբաք օրը Քրիստոսի Տեառն մերոյ չարչարանաց նուիրուած է, եւ ամէն եկեղեցիք նոյն օրը սուրբ պահել կըհրամայեն :

Արդ այսպիսի տնօրինական սուրբ օրուան վրայ քանի մը սնոտի կարծիքներ եղեր են ատենով, ու կան տակաւին որ հոս յիշելը աւելորդ չեմք համարիր :

Հին ատենը ամէն տեղ ուրբաք օրը չարագուշակ համարուած ու տարւոյն չար օրերուն կարգը դրուած էր. կերելի թէ նոյնպէս համարուած էր նաեւ մեր ազգին մէջ, եւ ասոր ապացոյց կընայ սեպուիլ վանական վարդապետին այն խօսքը որ կըսէ թէ « Ուրբաքն է օր բօթի. » այսինքն օր գէշ՝ սեւ լուրի. բայց այս մոլար կարծիքը քանի գնացեր ազգին մէջէն պակսեր է, եւ հիմա գրեթէ հազիւ հետքը կըզտնուի : Զարմանքն այն է որ նոյնպէս չէ եղած յերոպա. այս դարուս մէջ ուր նախապաշարմունքն ու սնոտիապաշտութիւնը ջնջուած կըկարծուի ուսմամբ եւ գիտութեամբ,